

ALGEMEEN BESTUUR

ONDERWERP

Krediet t.b.v. Verzoeken
tot Aanpassingen
afvalwaterketen

PROGRAMMA

Schoon, gezuiverd water

PORTEFEUILLEHOUDER

J. Caris

Het Algemeen Bestuur besluit

1. een investeringskrediet van € 600.000 beschikbaar te stellen voor het tijdig kunnen uitvoeren van werkzaamheden in 2026 die voortvloeien uit ingediende Verzoeken tot Aanpassingen die persleidingtracés van het waterschap raken.

Korte samenvatting

Het Waterschap heeft regelmatig te maken met ruimtelijke ontwikkelingen van gemeenten of de provincie. Deze ontwikkelingen vereisen soms aanpassingen aan persleidingtracé's binnen de afvalwaterketen, die niet binnen de reguliere exploitatie en investeringsplanning conform de P&C-cyclus passen. Het investeringskrediet maakt het mogelijk dat maatregelen die voortkomen uit de verzoeken tot aanpassing tijdig uitgevoerd kunnen worden.

Voor de komende jaren wordt getracht om dergelijke verzoeken tot aanpassingen op basis van afstemming met mede-overheden en de beschikbare informatie zo goed mogelijk mee te nemen in het begrotingsproces.

Relevante kaders

Activabeleid 2025

Grondzakenbeleid Waterschap Zuiderzeeland 2020

Budgethoudersregeling 2023

Bestuurlijke uitgangspunten voor beheer en onderhoud 2023

Lelystad, 25 november 2025

het college van Dijkgraaf en Heemraden,

de secretaris-directeur,
ing. W. Slob MSc.

de dijkgraaf,
ir. H.C. Klavers.

Aanleiding

In de afgelopen jaren heeft het waterschap regelmatig te maken gehad met noodzakelijke verleggingen van persleidingen vanwege ruimtelijke ontwikkelingen of onderhoud aan wegen en infrastructuur. In deze situaties ontvangt het waterschap een verzoek om de persleiding te verleggen vanuit gemeente of provincie. Recent heeft het waterschap een drietal verzoeken gekregen, waarvan 2 definitief en een nog in concept is. De aanpassingen die hieruit voortvloeien zijn naar aard en omvang investeringen en kunnen daarom niet in de reguliere exploitatie worden opgevangen.

Beoogd effect

Het mogelijk maken om de verzoeken tot aanpassingen tijdig te kunnen behandelen zodat verlegging van (pers)leidingen en eventuele aanvullende maatregelen goed en tijdig kunnen worden uitgevoerd.

Onderbouwing beslispunten

1.1 Ruimtelijke ontwikkelingen raken soms onze leidingtracés, waardoor gemeente of provincie een verzoek tot aanpassing indient bij het waterschap. In de omgeving zijn verschillende ruimtelijke ontwikkelingen aan de orde. De gemeenten en provincie hebben een bouwopgave. De gemeenten zijn druk met woningbouwopgave en gebiedsontwikkeling en de provincie voert vervangingsmaatregelen uit ten aanzien van wegen, rotondes en fietspaden. Deze plannen raken regelmatig een bestaand leidingtracé, waardoor onze leiding verlegd dient te worden. Gemeenten of de provincie dienen in dat geval een "verzoek tot aanpassing" in bij het waterschap. Het waterschap is verplicht om een dergelijk verzoek tot aanpassing te honoreren op grond van bijvoorbeeld de lokale Algemene Verordeningen Ondergrondse Infrastructuren. Dit komt gemiddeld één tot twee keer per jaar voor. Voor 2026 bestaan drie concrete verzoeken tot aanpassingen, waarvan twee in de gemeente Noordoostpolder en één in de gemeente Lelystad. Concreet gaat het om:

- Een aanpassing van de rotonde bij Bant, waar de persleiding van het waterschap naast ligt (verzoek provincie).
- Een verbreding van de Espelerweg tussen Espel en Emmeloord, met aanleg van bushaltes over de persleiding die langs deze weg ligt (verzoek provincie).
- Inritten naar bedrijven terrein aan de Bolderweg in Lelystad, die twee persleidingen kruisen (verzoek gemeente).

1.2 De kosten voor verlegging van een (pers-)leiding liggen doorgaans bij het waterschap. Dit heeft te maken met het feit dat historisch gezien voor veel persleidingtracés geen opstalrecht is gevestigd. In gevallen waar wel opstalrecht is gevestigd, komen kosten doorgaans voor rekening van de initiatiefnemer. Voor de 3 trajecten waar het waterschap recent (concept) verzoeken voor heeft gekregen, zijn geen opstalrechten gevestigd.

Er kan wel sprake zijn van (gedeeltelijke of volledige) nadeelcompensatie door provincie of gemeenten bij het moeten verleggen als gevolg van een verzoek tot aanpassing. Vanwege de leeftijd van onze leidingen is er vaak geen of zeer beperkt sprake van recht op nadeelcompensatie. Voor leidingen ouder dan 20 jaar is in de meeste gevallen geen recht op nadeelcompensatie op basis van de lokale verordeningen.

De betreffende leidingen die verlegd moeten worden, zijn aanzienlijk ouder dan 20 jaar en er is daarom geen recht op nadeelcompensatie. Voor een traject in Lelystad bestaat mogelijk nog wel recht op een (relatief klein) deel nadeelcompensatie. Eventuele vergoedingen hieruit zullen als opbrengst op het investeringskrediet worden verantwoord.

1.3 Verzoeken tot aanpassingen komen doorgaans laat binnen, waardoor zij niet kunnen worden ingepast in het reguliere investeringsproces binnen de bestaande planning- & controlcyclus en via de kadernota of begroting kunnen worden meegenomen. Gemeenten of provincie dienen een verzoek tot aanpassing in bij het waterschap, als bekend is dat de geplande werkzaamheden onze leidingen raken. Via

afstemmingsoverleggen is Zuiderzeeland vaak wel op de hoogte van plannen van de gemeente of provincie, maar of en in hoeverre de (pers)leidingen daarbij verlegd moeten worden, wordt vaak pas in een later stadium van het ontwerp van de gemeente of provincie definitief.

1.4 De verwachting is dat de komende jaren meer verleggingen nodig zijn en daarmee wordt de noodzaak voor vroegtijdige afstemming groter.

Gemeenten en provincie gaan meer aan de slag met zowel ruimtelijke ontwikkelingen als wegonderhoud. Hierboven is vermeld dat de details en ontwerpen voor de tracés in veel gevallen pas laat beschikbaar komen, waardoor het lastig is om de benodigde investeringskredieten met de juiste omvang tijdig in de investeringsplanning voor de begroting op te nemen. Het waterschap zet erop in om dit beeld eerder concreet te krijgen, zodat er in de komende jaren betere inschattingen kunnen worden gemaakt van de benodigde investeringsuitgaven. Dit zal onder andere plaatsvinden in afstemmingsoverleggen over afvalwaterakkoorden. Afstemming in een vroeg stadium bij dergelijke plannen past ook bij het principe van Water en Bodem sturend.

Bij het verleggen, vervangen en nieuw aanleggen van persleidingen zet het waterschap (conform grondzakenbeleid) in op het vestigen van opstalrechten. Hier is ook aandacht voor in afvalwaterakkoorden. Zoals hierboven aangegeven, wordt met het vestigen van opstalrecht voorkomen, dat het waterschap de kosten van verlegging van de persleidingen moet dragen.

Alternatief

Op grond van verordeningen van gemeenten en provincie kan het waterschap gehouden worden om mee te werken met de verlegging van de persleidingen. Bovendien wordt met het verleggen van de persleidingen voorkomen, dat het de persleidingen op locaties komen te liggen, die niet of moeilijk bereikbaar zijn bij calamiteiten.

Voor komende jaren zal bij de opstelling van de begroting getracht worden om op basis van afstemming met mede-overheden en de beschikbare informatie een zo goed mogelijke raming van te verleggen persleidingstracés op te stellen en deze mee te nemen in het begrotingsproces.

Risico's en kanttekeningen

Voor het verleggen van de tracés is personele capaciteit nodig, die niet voor andere projecten kan worden ingezet. Dat kan leiden tot verschuivingen bij andere investeringen. De verwachting is dat de begeleiding van de nu voorliggende tracés beperkt zal zijn. De verwachting is daarom niet, dat deze trajecten tot grote verschuivingen in de realisatie van andere investeringen tot gevolg hebben. Indien er bijzonderheden naar voren komen in de uitvoering, kan dit uiteraard wel een grotere impact hebben op andere investeringen.

Vanuit de organisatie blijft inzet om de afstemming aan de voorkant zo goed mogelijk te regelen en knelpunten in de uitvoering te voorkomen. Ook zet het waterschap in op het vestigen van opstalrechten voor leidingen bij vervanging, nieuwbouw of verlegging. Hiermee kan het aantal gevallen worden beperkt waarbij het waterschap op relatief korte termijn moet reageren op plannen van de gemeenten en hier ook zelf de kosten van moet dragen.

Financiën en capaciteit

Voor het begrotingsjaar 2026 zijn drie concrete verzoeken tot aanpassing bekend waarvan de ramingen voor deze verleggingen uitkomt op € 600.000 (incl. een post voor onvoorzien).

Bij het opstellen van de begroting, was de scope (en planning) van deze projecten nog onvoldoende concreet, waardoor geen goede raming te maken was van de investeringsuitgaven. Daarom zijn deze projecten niet opgenomen in de begroting en wordt het AB via dit voorstel gevraagd om een investeringskrediet beschikbaar te stellen.

Als gevolg van de verwachte investeringen in 2026 zullen de kapitaallasten bij afronding van deze projecten in 2026 in 2027 toenemen met € 37.000.

Begrotingswijziging

Dit investeringskrediet is niet opgenomen in de begroting 2026 en meerjarenraming 2027-2030. Kapitaallasten die voortvloeien uit verleggingen van leidingen in 2026 tellen doorgaans mee in de kapitaallasten van 2027. Er is daarmee geen impact op de kosten per programma uit de begroting 2026.

Communicatie

Niet van toepassing

Bijlagen

Niet van toepassing